

EN VÄG UT

Villkoren för stöd från SAK är att även byns kvinnor ska vara delaktiga, i både processen och innehållet i satsningarna. Kombinationen av ett bygge som utförs av män och en kurs för kvinnor förekommer ofta - nu i byarna Alikhil och Baghmaniha. **TEXT OCH BILD ANDERS ROSÉN**

VID FÖRSTA ANBLICK ter sig kanske en sömnadskurs för kvinnor och mäns anläggning av en väg som en otippad kombination inom samma landsbygdsutvecklingsprojekt. Just nu går det till på det sättet i många av Afghanistans byar. Det lokala utvecklingsrådet i Alikhil anlägger en väg till byn, eftersom en sådan har saknats helt.

Vägen blir bara 1,5 kilometer lång men kommer att innebära en stor skillnad i livskvalitet för invånarna.

- Vi har nästan varit helt isolerade. På vintern har det varit svårt att komma till hälsokliniker och sjukhus med akuta fall. Nu blir det även lättare att nå ut med våra varor till marknaderna, säger Abdul Baqi, byrådets ordförande i Alikhil i Samangan-provinsen.

Landskapet är torrt och flackt och uppe på en höjd ligger ett par lerhus där lekande barn springer omkring. En hund skäller varnande på mig och en idisslande ko ligger och spanar ut över landskapet. Nedanför höjden står 25 män och gräver intensivt med spadar. Själva vägbanken ser ut att vara klar och nu gräver de diken på sidorna som ska ta hand om avrinningen. Om några dagar kommer gruset och nästa månad ska vägen vara helt klar. Alla arbetande män kommer från byn. Ersättningen för arbetet är inte stor, men vägbygget ger i alla fall lite inkomster och skapar arbetstillfällen. Var tionde dag måste männen jobba gratis, en av överenskommelserna mellan SAK och utvecklingsrådet för byns delaktighet i projektet.

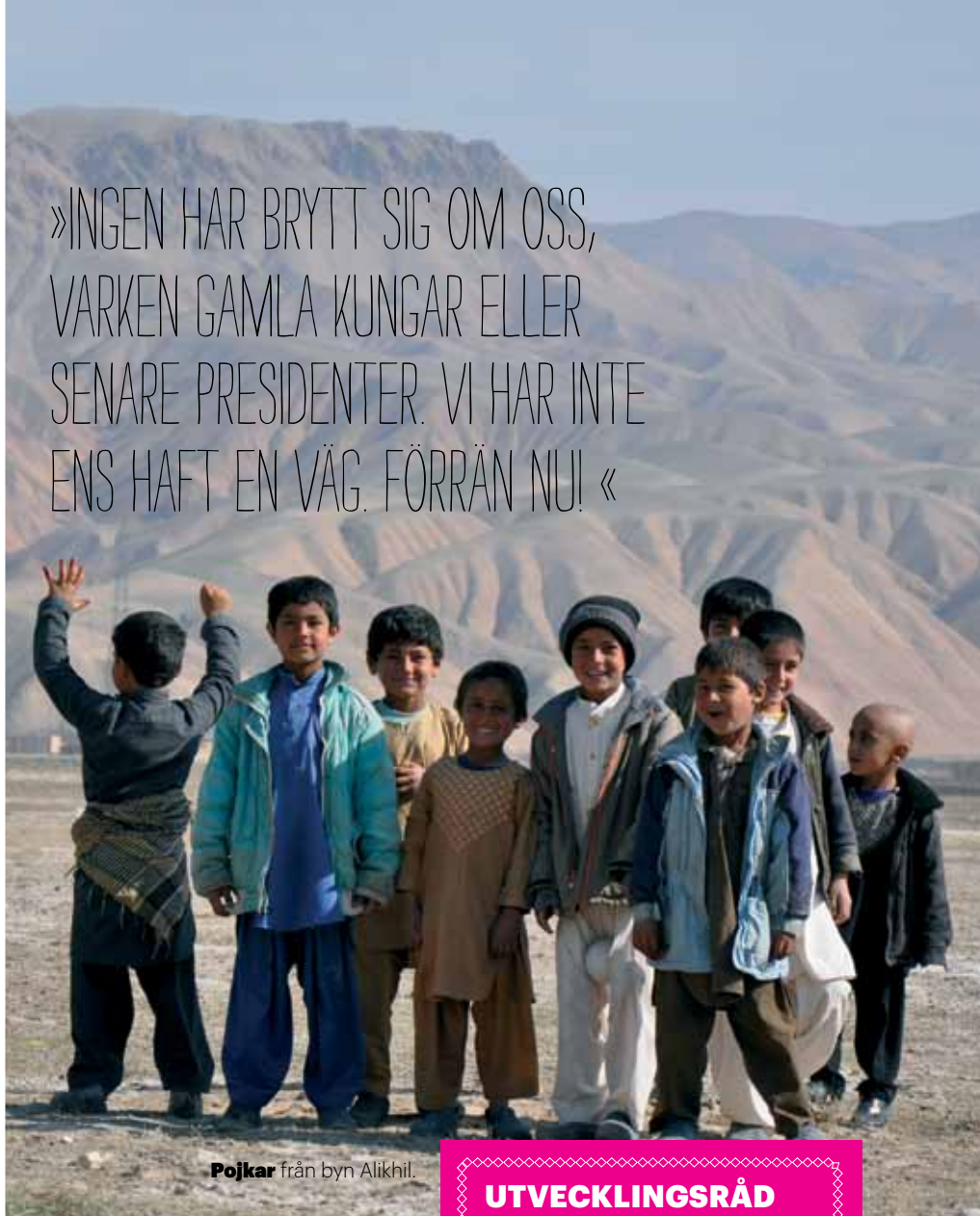
PARALLELLT PÅGÅR en sömnadskurs för kvinnor. I ett av husen sitter 15 kvinnor på golvet utmed ena vägen. De täcker

Abdul Baqi, byrådets ordförande i Alikhil i Samanganprovinsen och Hafiza Qayumi, administratör inom SAKs landsbygdsutveckling.

Var tionde dag jobbar männen gratis.

Pojkar från byn Alikhil.

»Jag har en penna i bröstfickan, men kan inte skriva med den.«

blixtnabbt sina ansikten och avbryter arbetet när jag som främmande man kliver in. Alla deltar i yrkesutbildningen och kommer från trakten, som längst en timme bort. Kursen är på halvtid, har pågått i 2,5 månader, och ska fortsätta lika länge till. Längst bort i det mörka rummet hänger klänningar som kvinnorna har sytt. Kvaliteten och noggrannheten i detaljerna är imponerande.

Först när vi träffas verkar Abdul Baqi mest uppgiven, men glädjen över byns utveckling blir snart tydlig. Högst upp på

önskelistan står egentligen en skola men det är i nuläget för dyrt. Det har varit ett riktigt ansökningsförfarande med olika blanketter och motiveringar från deras utvecklingsråd till det afghanska ministeriet för landsbygdsutveckling. Det är den instans som godkänner ansökningarna. Längtifrån alla byar får igenom sina önskemål, så också i Alikhil. Därför föreslogs sedan vägen och sykursen istället för en skola men byn inte har gett upp hoppet.

– Jag har en penna i bröstfickan, men kan inte skriva med den. Våra barn måste få gå i skola, nästan alla här är analfabeter och så har det alltid varit. Ingen har brytt sig om oss, varken gamla kungar eller senare presidenter. Vi har inte ens haft en väg. Förrän nu! Alla uppskattar vad SAK gör. Nu får vi en väg och våra kvinnor en yrkesutbildning i sömnad. Det är väldigt viktigt, säger Abdul Baqi.

Men hur går det att skriva ansökningar när alla i byn är analfabeter? frågar jag

»INGEN HAR BRYTT SIG OM OSS, VARKEN GAMLA KUNGAR ELLER SENARE PRESIDENTER. VI HAR INTE ENS HAFT EN VÄG. FÖRRÄN NU! «

UTVECKLINGSRÅD

Lokala utvecklingsråd har makt och ett mandat att arbeta för byns framsteg via en demokratisk representation (både kvinnor och män) som byts ut vart tredje år.

BYRÅD

De traditionella byråden, så kallade shuras, är inte demokratiskt valda utan sitter snarare på en informell makt på obestämd tid. I regel är de mer konservativa och består ofta endast av män.

Hafiza Qayumi, administratör inom SAKs landsbygdsutveckling. Hon arbetar på kontoret i Mazar-i-Sharif och är i dag här på besök.

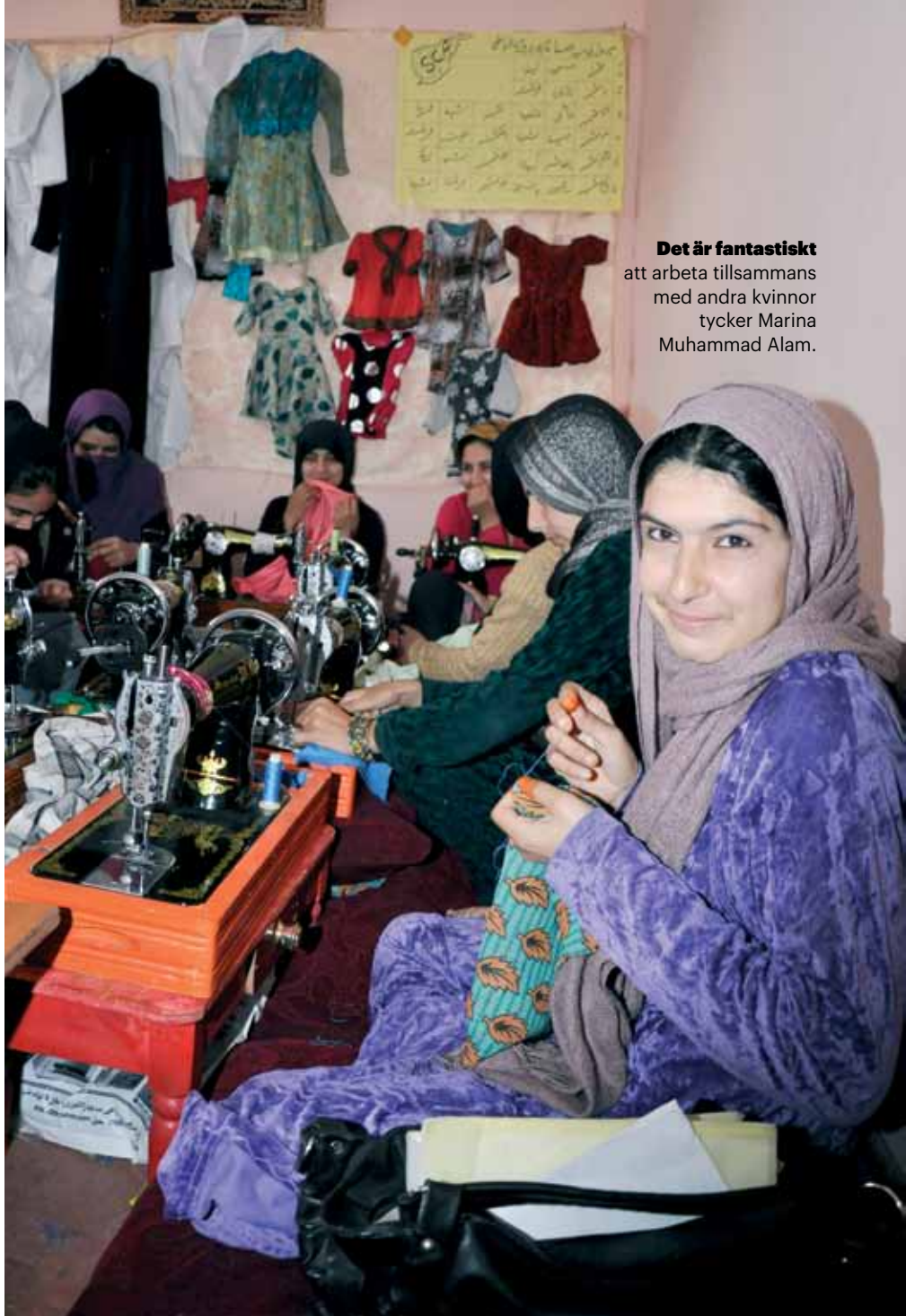
– Vi på SAK hjälper utvecklingsråden att skriva sina ansökningar, det är det jag är till för! Kvinnorna här i Hazrat-Sultan-distriktet har länge haft svårt att tjäna

»Nästan ingen kunde läsa och skriva innan kursen började, men om de ska kunna hantera mått och storlekar och förstå enklare mönster måste de kunna läsa.«

SÅ SÖKER BYAR STÖD FRÅN SAK:

Ett utvecklingsråd skriver själva en utvecklingsplan på de förbättringar de vill se utifrån behoven i deras by. Det kan till exempel vara att bygga en skola. Med hjälp av stöd från SAK skriver de en ansökan, gör en budget och tar in offerter. Om ansökan godkänns av det afghanska ministeriet för landsbygdsutveckling får de resurser och rådgivning av SAK. Då kan genomförandet börja!

Det är fantastiskt att arbeta tillsammans med andra kvinnor tycker Marina Muhammad Alam.

» pengar, men tack vare utbildningen har flera av kvinnorna börjat sälja kläder på basaren och drar på så sätt in pengar till familjen.

I BYN BAGHMANIHA i Dehdadi-distriktet, inte långt från Mazar-i-Sharif i norra Afghanistan pågår även där en yrkesutbildning för kvinnor. Tack vare den får Marina och hennes 21 kurskamrater en grundläggande läsundervisning och inte minst en gemenskap utanför hemmet. Lärarna och eleverna sitter och arbetar tätt intill varandra med sina symaskiner. Varje skrymsle i rummet är utnyttjat, knappt en enda ledig yta syns på golvet och på väggarna hänger nyproducerade kläder.

Jag fångas direkt av Marinas leende när jag kliver in i rummet. Bredvid arbetar hennes syster. De flesta andra tittar förläget ned över sina symaskiner men Marina vågar se sig omkring med glittrande ögon. Hon är 22 år och är den enda kursdeltagaren med en funktionsnedsättning, en olycka i barn- dommen gav henne en lättare hjärnskada.

– Tidigare satt jag bara hemma utan jobb. Det var så tråkigt, jag kunde nästan aldrig gå ut, berättar Marina Muhammad Alam. Det är fantastiskt att arbeta tillsammans med andra kvinnor.

Som en bonus får de även grundläggande läsundervisning. Nästan ingen kunde läsa och skriva innan kursen började, men om de

ska kunna hantera mått och storlekar och förstå enklare mönster måste de kunna läsa i alla fall lite grann.

– När de började visste de ingenting om professionell sömnad men de har gjort stora framsteg här, de är väldigt ambitiösa. Men ett halvår är för kort tid för en sådan här kurs, ett år vore bättre, säger läraren Shabnam Muhammad Yunos.

Marina visar stolt sina senaste alster: Blå skolskjortor som ska säljas som skoluniformer. Symaskinerna är handdrivna, det enda alternativet med tanke på elbristen. Efter kursen får kvinnorna behålla maskinerna och kanske kommer deltagarna fortsätta att arbeta och sy tillsammans. ♦